

Els Catalans Dragons, l'altre rugbi a Catalunya Nord

El dia de Sant Jordi d'enguany, el president Bernat Guasch i Llibert Lòpez, membre de l'equip directiu, es desplaçaren a Barcelona. Els Catalans Dragons eren aleshores classificats per als vuitens de final de la copa. En cas de victòria i de sorteig favorable, el somni del president es faria realitat: jugarien aquest gran partit a l'estadi olímpic Lluís Companys de la capital catalana. El camp emblemàtic ja era reservat. Però, malauradament, la sort no ens ha tocat: els Dragons, que han sortit victoriosos de la ciutat minera de Whitehaven, han hagut de desplaçar-se a Anglaterra per competir pels quarts de final contra el club històric de Hull FC. Després d'un partit intens sobre la gespa dels seus adversaris, els Dragons guanyen el bitllet per a la semifinal.

Ningú no esperava els catalans en aquest nivell de la competició. Els Dragons jugaran la semifinal, el dia 29 d'aquest mes, a Warrington, una ciutat entre Manchester i Leeds. Vuitanta minuts és el temps que dura un matx; ara és el temps que separa els jugadors

El 29 de juliol els Catalans Dragons, l'equip de rugbi a 13 de Perpinyà, jugarà les semifinals de la copa anglesa d'aquest esport. Si guanyen aquest partit, els Catalans jugaran la final a Wembley, davant de 80.000 espectadors. Aquest reportatge d'Enric Balaguer, premi EL TEMPS de Periodisme de la XVIII Nit de Sant Jordi de Perpinyà, s'endinsa en un esport poc conegut i en aquest equip català que juga la lliga anglesa.

catalans de la final al mític estadi de Wembley, davant 80.000 espectadors.

Nascut a Anglaterra el 1895 d'una escissió de la federació britànica de rugbi —que prohibia als obrers del país una indemnització per a practicar aquest esport—, el rugbi a 13 (també anomenat rugbi lliga) es va professionalitzar molt ràpidament i va conquerir de seguida les multituds. Suprimint dos jugadors per equip, i la *touché*, aquest nou rugbi

valora molt el joc amb la mà. El rugbi a 13 té federacions pròpies independents del rugbi a 15, amb el qual competeix sovint. Tanmateix, a la Gran Bretanya, grans clubs com el Leeds o els Harlequins de Londres tenen seccions de 15 i de 13. És el segon esport d'equip més popular a Anglaterra, després del futbol. La final del campionat (a Old Trafford) i la de la copa (al Millennium de Cardiff, per bé que enguany retrobarà el renovat Wembley, estadi tradicional de la competició) omplen els estadis. És l'esport número 1 a Austràlia i a Papua Nova Guinea, molt practicat a les illes del Pacífic. Jugat en una quarantena de països d'arreu del món, l'*altre rugbi* és en plena expansió a Gal·les, Irlanda, Rússia, Sèrbia, Geòrgia i el Líban, i en desenvolupament als EUA, el Japó, Sud-àfrica, Escòcia, el Marroc, Alemanya, els Països Baixos, l'Argentina, Bèlgica...

Va ser importat a França el 1934 per un català d'Illa de Tet, Joan Galia, internacional dinou vegades de 1926 a 1931, que és reconegut com un dels millors. Havia descobert aquesta nova modalitat de rugbi l'any abans, en una ronda de pioners francesos a Anglaterra. De seguida va despertar un èxit de públic, de Perpinyà a París, passant per Lió, Tolosa de Llenguadoc, Bordeus i Marsella. En aquells primers mesos

MARTÍ GRESPO

de 1934, Galia havia de ser ràpid, car la federació francesa de rugbi (a 15) prohibia la utilització dels camps i sancionava els qui jugaven o ajudaven els *tretzistes*. Però el *tretze* sedueix cada dia més. L'home del Riberal es posa en contacte amb una colla d'amics escampats a tot l'estat francès i, al març, 17 pioners anomenats Galia's Boys fan una ronda per Anglaterra. Hi juguen 5 partits contra clubs que encara avui dia fan part de l'elit. Perden contra Wigan, London Highfield, Warrington i Salford, però guanyen contra el Hull el 24 de març (26-23). Sense perdre temps, el 6 d'abril es registren els estatuts de la Lliga Francesa de Rugbi a 13, i el 15 d'abril es juga el primer França-Anglaterra a París. A Perpinyà també tot s'accelera. L'estiu és calorós. Jean Galia va a veure Marcel Laborde, antic central de melé exclòs fa poc de l'USAP i membre de la Cambra de Comerç, que crea l'Association Sportive Perpignanaise (ASP). El 24 d'agost 1934, al Cafè de la Poste, al peu del Castellet, després d'una assemblea general extraordinària històrica, Marcel Laborde argumenta i convenç: l'ASP passa a 13 i es transforma en XIII Catalan. Els jugadors portaran una samarreta blanca com la neu del Canigó amb l'escut català sobre el cor. Just abans de la segona guerra mundial, la lliga francesa de rugbi a 13 compta amb 200 clubs.

Però el 1941 la parada va ser brutal, ja que va ser de prohibit per un decret inic del règim de Vichy. La lliga va ser dissolta; el patrimoni del club, cedit en gran part a la FFR (federació francesa de rugbi a 15); els arxius, cremats; i els directius, empresonats. Amb l'alliberament, el rugbi a 13 de mica en mica és autoritzat, però se'n prohibeix l'apel·lació "rugby", que s'ha de substituir per "jeu à 13" ('joc a 13').

Després de la guerra, el 13 es reorganitza. Els catalans tenen un potencial enorme de jugadors de talent que no es poden integrar totalment al XIII Catalan. Molts s'expatrien. Però l'equip d' Austràlia fa una ronda per Europa; és important de plantar-los cara amb adversaris de nivell. Així neix un equip batejat Catalans de França. El 25 de desembre de 1948, a l'estadi Jean Laffon, davant 15.000 espectadors entusiastes d'un combinat de catalans vinguts de tot arreu (Carcassona, Marsella, Albi...), els catalans entren a la llegenda i s'imposen

contra els *cangurs*, invictes a la ronda: 20 a 5. En tota la història, les seleccions anomenades Catalans o el XIII Catalan s'enfrontaran vuit vegades a Perpinyà contra la nació reina del rugbi a 13.

A Catalunya Nord, el rugbi es desenvolupa principalment al Rosselló i a les subcomarques de Salanca i el Riberal. Als anys seixanta, el creixement urbanístic dels pobles del voltant de Perpinyà afavoreix la creació de nous clubs com el Pià i el Sant Esteve, que, juntament amb l'equip de Perpinyà, arribaran a l'elit. Però les lluites internes cansen els afeccionats del rugbi i acaben afeblint els clubs catalans... El rugbi a 13, al conjunt de l'estat francès, també afluixa...

Els primers dies de l'any 2000, Bernat Guasch, amo de l'empresa càrnia més gran de Catalunya Nord i fill d'un exiliat de la retirada originari de l'Espluga de Francolí (Priorat), celebra el quarantè aniversari amb els seus amics del rugbi a 13. Antic jugador del XIII Catalan i del Sant Esteve, viu amb un cert dolor les baralles perpètuas en terra catalanes, les maniobres per a fitxar els jugadors de l'un club i de l'altre, la dispersió dels mitjans econòmics que fa perillar la pervivència de totes dues entitats. De les discussions d'aquest dia o, més ben dit, d'aquesta nit de festa i d'amistat, neix

la idea que farà història: la unió dels dos clubs catalans. L'endemà mateix hi posen fill a l'agulla i pocs dies després comencen les negociacions per a gestar la UTC (Union Treiziste Catalane). L'agost de l'any 2000, una quarantena de jugadors comencen els entrenaments sobre la gespa de Sant Esteve. Al setembre, la UTC inicia la primera temporada al campionat d'elit. Del 2001 al 2005 l'equip ha participat a tres finals del campionat de França. El 2005 se'n proclama campió: acaba la temporada invicte i s'emporta també la copa de França. L'any 2004 l'ambiciós president Bernat Guasch presenta la candidatura a la RFL (federació anglesa de rugbi a 13) per a entrar a la Super League. Una experiència que ja havia intentat infructuosament el Paris Saint-Germain, que només hi participà dues temporades, 1996 i 1997. Però el club català té molts més punts forts: té història, un èxit d'àmbit estatal francès, una cultura tretzista forta al seu territori. Els dirigents aposten ràpidament per una clara catalanitat: escullen el nom de Catalans Dragons, fan tocar els Segadors abans de cada partit i difonen els anuncis de la megafonia en català.

L'entrada dels Catalans Dragons a la Super League, el 2006, al costat d'onze clubs britànics, ha fet renèixer a França

l'interès per aquest esport. La Super League és la màxima competició d'aquest esport a Europa. D'ençà de 1995 és a les mans de Rupert Murdoch, home de negocis i magnat de la premsa —amo de *The Times*, *The Sun* i SkyTV. Té una gran repercussió mediàtica per mitjà de la televisió: SkyTV i BBC al Regne Unit, Sport + a França. El 2009 s'establirà un sistema de franquícies, amb l'objectiu clar de crear, a termini mitjà, equips a Tolosa de Llenguadoc, Dublín, Moscou i París.

La primera temporada dels Catalans Dragons fou marcada per un aprenentatge esportiu molt dur, agreujat pel fet de no tenir camp propi, a causa de les obres a l'estadi del XIII Català, el Gilbert Brutus. "Ens diuen els viatgers", declarava a la premsa el president Guasch. Els Dragons varen trepitjar la gespa dels germans enemics de l'USAP a Aimé Giral, o dels veïns occitans de Carcassona i Narbona... I, en una competició molt ajustada, no van poder evitar de quedar al darrer lloc de la classificació, però van oferir al públic un espectacle de gran qualitat, amb una plantilla equilibrada entre jugadors catalans, francesos, australians i anglesos, dels quals cal destacar aquests: Justin Murphy, millor marcador d'assaig de la Super League 2006; Stacey Jones, neozelandès millor jugador del món al seu lloc i esportista de l'any al seu país més d'una vegada; i el català Jeroni Guisset, sorgit del planter, amb una gran experiència a Anglaterra i Austràlia. Però la gran sorpresa ha estat l'impacte dels Catalans Dragons sobre la vida econòmica. Perpinyà és la destinació exòtica dels seguidors dels clubs anglesos. Ja al primer partit, els *cherry and white* de Wigan havien envaït els carrers i els bars de Perpinyà, una afluència que va sorprendre els proveïdors de cerveses, obligats a subministrar-ne a corre-cuita als seus clients del centre de la ciutat. No oblidem que els britànics es desplacen en família. Les terres catalanes han acollit durant la temporada 2006 uns 18.000 seguidors anglesos. La cambra de comerç estima en 10 milions d'euros el volum de negoci generat directament per aquests nous clients. Els Catalans Dragons, en col·laboració amb la cambra de comerç, han ajudat a crear una línia aèria directa entre Manchester i Perpinyà. 50.000 anglesos han aterrat a Perpinyà des de l'obertura de la nova

ruta el 25 de març. I, a més, les repercussions es fan sentir també als aeroports de Girona i Carcassona.

Els Catalans Dragons són l'únic club de qualsevol esport de l'estat francès que ha vist els partits de casa televisats en directe: 14 partits a Sport +, 5 a SkySport, 1 a la BBC. I a Catalunya, TV3 n'ha fet un reportatge de 17 minuts al programa "La nit al dia". Pocs se'n recorden, però no és la primera vegada que es parla de rugbi a 13 al sud de la ratlla. El 1993, a l'estadi de Montjuïc, gràcies a l'impuls de l'ex-president del Sant Esteve i vice-president del XIII Catalan, Llibert López, s'organitzava un partit de gala del XIII Catalan contra el Huddersfield, un club professional anglès. Aquest partit havia atret prop de 10.000 espectadors, i fou retransmès en directe per TV3.

Malauradament, l'aventura s'aturà aquí, però més d'un decenni més tard Llibert López ha estat cridat pel president Guasch per dur endavant nous projectes amb els catalans del Principat. Els dirigents dels Catalans Dragons tenen consciència que representen el rugbi català a Europa i al món. Alguns sud-catalans ja han agafat el virus i es desplacen cap a Perpinyà quan hi ha partit.

Els objectius de la temporada 2007 són clars: més de 3.000 socis i 7.000 espectadors de mitjana. De moment, el full de ruta es compleix. Esportivament, es lluita per una sisena plaça qualificativa per als play off, i anar com més lluny millor a la copa d'Anglaterra.

Enric Balaguer